

Václav Dvořák

Písečníci
a bludný asteroid

Dobrodružný sci-fi román pro děti a mládež
Ilustroval Jakub Cenkl

Lucce, Mátovi a Štěpovi, kteří tenhle příběh četli jako první,
mým rodičům, kteří si ho přečtou v jiném vesmíru,
a všem malým statečným kosmonautům.

© Václav Dvořák, 2018

Illustrations © Jakub Cenkl, 2018

ISBN 978-80-270-3973-9

Nová hvězda na obloze

Kdesi daleko ve vesmíru, na planetě Písečnice, za ospalým měs-
tečkem Zaprášená Lhota ležel ve vysoké suché trávě asi jedenáctiletý
kluk. Vychutnával si poslední okamžiky svého snu, takového toho
správného snu, ve kterém člověk létá, a neměl ponětí, že dnes začnou
události, které převrátí jeho život naruby.

A netušila to ani drobná dívka se školním batohem na zádech
kousek od něho, i když pro ni dnešek už výjimečný byl. Obezřetně se
přibližovala ke kraji obřího kráteru vyhloubeného kdysi dávno dopa-
dem planetky a hnědé vlasy spletené do dvou copů jí litaly sem a tam,
jak se rozhlížela do všech stran.

„Tomáši!“

S trhnutím se probudil, ale zůstal ležet a mžoural do vycházející-
ho slunce. Volal ho někdo, nebo se mu to zdálo?

„Tomáši!“

Posadil se, rukou si prohrábl rozčuchané hnědé vlasy plné stébel
trávy a podíval se za hlasem. Uviděla ho a rychlým krokem se vydala
k němu. Napodruhé se mu ji podařilo zařadit. Zelenooká holka, co
nedávno oslavila sedmé narozeniny a přešla z oddělení malých dětí
k dívkám. Měl neblahé tušení, kvůli čemu ho hledá.

Když se přiblížila, vkradla se do jejího kroku váhavost. Zastavila
se kousek od něj, pusu pevně sevřenou.

„Co chceš? Nemělas jít už do školy?“ obořil se na ni hruběji, než
chtěl. Jestli ji poslali, protože spal venku...

Dívka ztuhla a nejistě se na něho podívala. „Stal ses mým průvod-
cem,“ špitla.

„Cože?“ hlesl nevěřicně a v duchu zaúpěl. Kdo to vymyslel, dát mu na starosti malou holku? Holky přece provázejí zase jenom holky. A navíc, vždyť on je prospektorem! V dole hledá nová ložiska, nemůže dělat chůvu malý holce. Podíval se směrem k budovám sirotčince, odkud právě vyrazil hlouček povykujících dětí s taškami na zádech. Přikrčil se, aby ho neviděly. Mohl by se z povinnosti průvodce vykroutit, ale teď zpátky nemůže. Proč jen nešel na večerní setkání?

Dívka si rychle sedla na bobek. „Neřeknu na tebe, že jsi spal venku,“ zašeptala spiklenecky.

Tomáš si ji měřil zamračeným pohledem. Spát ven chodil často. Před usnutím pozoroval hvězdy, zvláště teď, když se ke slunci blížila Osamělá, jediná dosud známá kometa v soustavě Sigmy. I kvůli ní včera vynechal večerní setkání. Většinou ležel jen tak na zemi v suché trávě. Brávil si s sebou věci do školy a ráno vždycky proklouzl na snídani v době, když už byli všichni pryč. Ale jestli se vrátí hned teď, bude všem jasné, kde v noci byl, a dostane trest.

Dívka vytáhla z tašky pomačkaný, ušmudlaný pytlík.

„Vzala jsem ti jídlo, aby ses nemusel vracet,“ řekla a natáhla ruku před sebe.

Tomáš napřaženou ruku naštvane odstrčil.

„Tebe já rozhodně provázet nebudu!“

Vstal, rychlým pohybem si hodil tašku na záda a vydal se stejně jako hlouček dětí směrem k městečku.

Dívka na jeho záda vyplázla jazyk. Pak nacpala pytlík s přídělem zpátky do tašky a pospíchala za ním.

„Jmenuju se Lucka!“

Přítmí se rychle měnilo v denní světlo, Sigma už začala vycházet nad kráter a osvětlovat ostré vrcholky hor tyčící se na západě. Tomáš se naschvál loudal. Bylo ještě dost času a navíc doufal, že když do školy přijde akorát načas, uvidí ho s touhle holkou co nejméně lidí. I proto zvolil trochu jinou cestu než ostatní.

Kousek od kráteru začínala kaktusová políčka. Tady na Písečnici byly kaktusy nejhojnější čeledí rostlin a skoro všechna potrava pocházela z nich. Většina polí tak byla oseta druhy kaktusů, které se

na Písečnici uchytily a ze kterých místní dělali placky, mouku, sirup, marmeládu, víno a tisíce jiných věcí. O kus dál praskaly plody kaktusu-bavlnovníku. Zanedlouho přijdou ženy z městečka, aby je otrhaly, a potom z nich v domácích dílničkách upředou nitě a utkají plátna.

Došli do Zaprášené Lhoty. Převážná většina domů v městečku si byla podobná jako vejce vejci – přízemní žlutá stavení s úzkými vysokými okny a zaoblenou střechou jako nějaké zvláštní houby. Tady na okraji byla spousta obydlí více či méně vytesaná přímo do skály a dostavená z otesaných kamenů místo cihel. Ty lepší pak byly omítnuty maltou umíchanou z písku, co Zaprášenou Lhotou poletoval celý rok. Jak se přibližovali více a více středu městečka, byly stavby uhlazenější a větší. Uličky mezi nimi se rozšiřovaly, měnily se v ulice a po nich se Tomáš s Luckou dostali až na náměstí. Chystal se ranní trh. Obchodníci a ženy řemeslníků vynášeli ven své zboží a rovnali je do krámků.

Tomáš každé ráno schválně procházel kolem stánku pekaře. Byl to nerudný tlustý chlapík, ale měl hodnou ženu. A pokud byla na trhu sama, vždycky Tomášovi podstrčila nějaký koláč či housku, co se večera ve sluneční peci připálila nebo se ji nepodařilo prodat a ztvrdla. Dnes měl štěstí, pekařka byla sama a viděla ho už z dálky.

„Dneska jdeš do školy s kamarádkou, Tomáši?“ zeptala se.

Tomáš se ohlédl na Lucku, která ho s odstupem sledovala, a výhruzně se na ni zakabonil. Pak zavrtěl hlavou. „Jenom... jenom jsem ji dostal na starost,“ zamumlal, „provést ji dolem.“

„To jsi moc hodný,“ vedla si pekařka svou a nabídla Lucce taky kousek pečiva.

Tomáš se zamračil. „Musíme už jít.“

Škola byla až na samém konci hlavní ulice. Největší budova v Zaprášené Lhotě s velkými okny a kulatou střechou.

„Počkám na tebe před školou,“ stačila říct Lucka, než Tomáš bez jediného slova zmizel ve své třídě.

Dopolední vyučování uteklo Tomášovi docela rychle, i když jeho snaha utajit svůj nový úkol vyšla naprázdno. Děti ze sirotčince všechno věděly už od včerejšího večera a samozřejmě si to nenechaly pro sebe.

„Nebulo!“ volali na něj spolužáci. „Věděli jsme, že seš divnej, ale teď se prej kamarádíš s malýma holkama!“

Tomáš tušil, že nejlepší bude si posměškvu nevšímat, ale nakonec to nevydržel.

„Večer se jí zbavím!“ odsekl, ale tím jen přilil olej do ohně. Ostatní ho začali naoko prosit, ať to nedělá, že té malé zlomí srdce. Dál raději se zatátými zuby mlčel, pevně odhodlaný večer trvat na tom, že tu protivnou malou holku provázet nebude.

Tomáš chodil do páté třídy a jeho vyučování se protáhlo až do odpoledne. To už se mu ozýval žaludek a on začal litovat tvrdohlavosti, kvůli které si od Lucky nevezal pytlík s jídlem. Odpolední vyučování s třídní učitelkou slečnou Pichlavou, postarší dámou neurčitého věku, bývalo k nevydržení. První hodinu měli výuku standardního planetárního jazyka, což byl vždycky boj. Děti například vůbec nechtěly chápat, proč by měly vyslovovat „včera“ místo „včira“, „dobrý“ místo „dobrej“ a podobně. Vysvětlení učitelky, že když si každý bude mluvit, jak se mu zachce, brzy se lidé z různých planet mezi sebou nedomluví, jim připadalo legrační. Kde by asi mohli potkat nějakého Mimopísečňana, když od kolonizace planety tady nepřistála žádná vesmírná loď?

Poslední hodinou dne byl dějepis, který slečna Pichlavá věnovala právě kolonizaci Písečnice. Ostré odpolední paprsky dopadající na její pohublou tvář skrz zaprášené okno jí dodávaly umrlčí vzezření. Stála s hlavou nakloněnou dozadu, vlasy pevně stočené do drdolu a s přivřenými očima za brýlemi s příliš tlustými obroučkami pronášela monotónním hlasem svůj výklad.

„Letos to bude již devět set dvacet šest let, co naši předkové poprvé vstoupili na Písečnici, aby započali její kolonizaci. Z kolonizační lodi Úsvit se na povrch planety vylodilo sto dvacet osm mužů, žen a dětí. Čekala je planeta sice obyvatelná a s příznivým podnebím, ale ve srovnání se Zemí nepříliš úrodná a trpící nedostatkem vody. Údělem kolonizátorů byla nikdy nekončící tvrdá...“

Tomáš poslouchal uspávající hlas paní Pichlavé jen napůl. Ostatně všechno, co vyprávěla, znal nazpaměť. Byla to pohnutá historie prvních staletí, během kterých lidé rychle umírali na nejrůznější nemoci, zranění, nedostatek jídla a přepracování. Jenomže zatímco pro slečnu Pichlavou bylo přistání na Písečnici dnem, kdy historie začala, Tomáše daleko více zajímalo to, co se dělo předtím. Na kosmické lodi ve ves-

míru. Měl dávno přečtené všechny knihy, které měly co do činění s kolonizační lodí. Ať už to byly zachované dokumenty o Úsvitu, zápisky členů posádky nebo vzpomínky prvních obyvatel Písečnice na cestu mezi hvězdami. A nejen to. Hltal také knihy o původu vesmíru, o vývoji hvězd a planet. Učil se na noční obloze rozpoznávat souhvězdí, nalézt nejbližší hvězdy a vyjmenovat všechny planety v nejbližších hvězdných soustavách.

Tomáš pohledem zkontroloval, že na něj učitelka nevidí, nenápadně si položil hlavu na loket a zavřel oči. Jednou se učitelé všech dětí ve škole ptali, co chtějí dělat, až budou dospělí. Báł se říct pravdu, a proto tvrdil, že chce pracovat na observatoři a pozorovat vesmír. Stejně se mu ostatní děti smály a ptaly se, k čemu to bude dobré. Neodvážil se tenkrát říci, že z celého srdce, celou svojí bytostí touží po něčem jiném. Stát se astronautem, letět do vesmíru. Věděl, že je to zhola nemožné, vždyť na Písečnici nebyla ani letadla a od odletu Úsvitu se žádný vesmírný let neuskutečnil. Ale stejně si představoval, jak ho raketa i s vesmírnou stanicí vynáší na oběžnou dráhu Písečnice. Jaké by to asi bylo?

„Tomáši Nebulo!“ zaskřípala mu do ucha učitelka Pichlavá.

Stála přímo nad ním.

„Jsi tady s námi, nebo lítáš někde po vesmíru?“ zeptala se jízlivě a rozhodila ruce. Děti se začaly uchechtávat.

„Sleduj můj výklad!“

Konečně byl konec. Tomáš vyrazil ze školy rychlostí pouštního sviště, pozornosti Lucky však neunikl. Přes rameno viděl, jak za ním odhodlaně cupitá na svých malých nožkách, ale s příliš velkým batohem na zádech neměla šanci. Kdyby chtěl, mohl by jí lehce utéct. Zastavil a počkal, až ho dožene.

„Máš ještě ten můj oběd?“ zeptal se a snažil se, aby to neznělo ani trochu smířlivě.

Přikývla a celá udýchaná tahala pomačkaný pytlík z tašky. Tomáš se zakousl do ztvrdlé kaktusové housky.

Lucka ho napjatě pozorovala.

„Hned večer řeknu, aby si tě vzal na starost někdo jiný,“ mumlal s plnou pusou. „Nějaká holka. A běž až kousek za mnou!“

Mlčky nakrčila nos.

Vydali se jinou cestou než ráno. Opět procházeli úzkými uličkami Zaprášené Lhoty a kaktusovými políčky, ale mířili více na východ, až dorazili k okraji kráteru.

Obří prohlubeň lemovaná rozeklanými skalami vznikla před několika miliony let dopadem planetky. Byla široká přes pět kilometrů a vzdálenější, severní okraj kráteru se teď mihotal, jak se do svahu pod ním opíralo odpolední slunce. Vlevo od nich čněla nad planinou hlavní budova sirotčince, tam půjdou až večer. Teď měli namířeno dolů, do kráteru.

Sestupovali po úzké pěšině. Odtud seshora měli dno kráteru jako na dlani. V dálce byly jasně patrné cesty vyjeté nákladními vozy i budovy jednotlivých dolů. Úplně vzadu byl Velký důl založený a vyhloubený lidmi. Pracovala tam spousta dělníků ze Zaprášené Lhoty a také tam odcházela pracovat většina dětí ze sirotčince, jakmile dospěla. Blíže k nim byly budovy Nového dolu, kde pracovaly děti, a někde stranou byl již dávno uzavřený Starý důl.

Před vstupem do hlavní budovy Nového dolu Tomáš ještě zadoufal, že dnes zůstane v hale třídit vytěžený materiál a nebude muset dostát své role průvodce. Jenže sotva vešli dovnitř, už se k nim hnál důlní mistr. Starší muž rozložitých ramen a dlouhého prošeďivělého kníru, který mluvil chraptavým, ale dobráckým hlasem. Děti mu tajně říkali Starouš.

„Dobře že jsi tady. Před chvílí se zase přetrhl kabel. Nevím, co tam s tím pořád dělají. Vezmi si vercajk a seběhni tam,“ vychrtil ze sebe a založil ruce v bok.

Zpoza Tomáše váhavě vykroukla Lucka a tázavě pokrčila rameny.

Důlní mistr si zamyšleně pohladil knír, pak pokýval hlavou.

„Vezmi svoji malou kamarádku s sebou, zkusí si cestu.“

„Ona není... Teda, jenom ji hlídám,“ poznamenal dotčeně Tomáš. „Dneska,“ dodal rychle.

Lucka byla všude dva kroky za ním. Vydali se nejdříve do skladu, kde do batohu naskládal sadu náradí, dva příděly s vodou a tyčinkami ze sušených kaktusů. Pro každého ještě vzal helmu se svítilnou.

Důlní mistr mezitím vyrobil pro Lucku značky – kovové destičky s vyraženým jménem. Tu na řetízku si vezme s sebou dolů, zatím-

co druhá zůstane viset na desce před vchodem do podzemí. Tomáš si navlékl svůj přívěšek, nasadil helmu a zapnul svítilnu, Lucka ho ve všem napodobila.

Sestoupili po schodech a Tomáš se nadechl vzduchu z podzemí. Chloupky za krkem se mu zježily a nebylo to jen proto, že v dole bylo chladněji nebo snad proto, že by se bál. To vůbec ne. Ale ze všech těch skal, které si uvědomoval kolem sebe, na něj padala zvláštní tíseň. Podivný pocit, jako by se ho ty skály dotýkaly. Bylo mu to nepříjemné, i když věděl, že si po chvíli zvykne. Povzdychl si.

„Tak pojd,“ pokynul Lucce.

Chodbám v dolech se říká štoly. Jednou takovou, širokou a docela rovnou právě šli. Světlo vrhané lampami pohupujícími se na čelech jejich helem spolu s ozvěnou kroků vytvářelo ponurou atmosféru.

„Tady začíná zkratka, je to docela sešup,“ řekl, když zastavil u tmavého koutu ve skále, kde obvykle začínal svůj sestup do podzemí. V první chvíli ho vůbec nenapadlo, že by to dnes nebyla úplně nevhodnější cesta. Lucka tam stála, pusou pevně sevřenou a s vytřeštěnými očima zírala do díry před sebou. Bojí se, blesklo Tomášovi hlavou a lekl se, že začne brečet.

„Hm, půjdeme lehčí cestou,“ řekl rychle. Asi by ji neměl strašit víc, než je nutné.

Pokračovali dál a Tomáš vyprávěl, dokud nedošli k další odbočce.

„Dříve hlavní štola propojovala Nový důl se Starým. Ale před mnoha tisíci lety se Starý důl propadl a tunel se přerušil.“

Namířil svítilnu tak, aby světlo dopadlo nad vchod do boční štoly. Do skály tam byl bezchybně vytesán nápis složený z podivných znaků plných koleček, trojúhelníků a prazvláště uspořádaných čárek.

„Většina chodí tudy,“ řekl a snažil se, aby to znělo ledabyle.

Lucka zalapala po dechu.

„Ty umíš ufonsky?“ hlesla ohromeně.

Tomáš se skoro zasmál, ale pak si vzpomněl, že chce být na Lucku našťvaný. Posvítit dolů, kde byly těsně nad podlahou neuměle vyškrábané šipky.

„V dole se orientujeme pomocí značek,“ vysvětloval. „Tahle ukazuje směr k místu, kde se těží. A tahle s kolmou čárkou, co je otočená

na druhou stranu, zase směřuje k východu.“ Zvedl svítilnu a otáčel s ní tak, aby na stropě osvětlil jakýsi tlustý černý provaz, který v daném místě opouštěl širokou štolu a mířil do boční chodby.

„Nováčci chodí hlavně podél kabelu. Je to jistější.“

Odbočili a vstoupili do mnohem užší štol. Po několika zatačkách začali prudce klesat dolů, až se jim nohy smekaly po jemném písku. Tomáš pokračoval ve výkladu a ani si neuvědomoval, že ho vyprávění vlastně docela baví.

„Nahoře se skoro nemáš kde ztratit. Ale jakmile se dostaneme níž, začne to být teprve pravé bludiště. Sejdeš z cesty a už tě nikdo živou nenajde.“

Sestupovali níž a níž, Tomáš průběžně ukazoval na okolní stěny a povídal.

„Tady končí zkratka, co jsem ti ukazoval nahoře. A tu začíná jiná zkratka, teda, vlastně to není zkratka, ale později se zase spojí s hlavní cestou. A tudy se dá dostat taky nahoru, ale musí se šplhat komínem. Sem nechod', po pár metrech to vede přímo dolů, úplná propast!“

„Ztrácejí se děti v podzemí často?“ zeptala se Lucka zastřeným hláskem.

Vzpomněl si na hrůzostrašné příhody o ztracených a nikdy nena-
lezených dětech a také, že Lucku nechtěl strašit.

„Už dlouho ne,“ zavrtěl hlavou a pro povzbuzení dodal:

„Starý důl prý byl mnohem horší. Tady se nemáš čeho bát, stačí sledovat kabel.“

Lucka snaživě přikývla. Mlčky sestupovali dál a začali mnohem častěji měnit směr. Štoly byly čím dál více pokroucené, navzájem se křížily v nejrůznějších směrech a úhlech. Tomáš směřoval bez zaváhání vpřed a jen občas zkontroloval kabel připevněný ke stěně. Tak se dostali až do místa, kde byla kolem dokola štoly patrná puklina široká jako dlaň ruky.

Byl to zlom, za kterým začínala malá oblast dolu ležící mezi Starým a Novým dolem, které se už odpradáвна říkalo Peklo. Kdysi v minulosti se zde skalní masiv roztrhal na spoustu částí a Starý důl se propadl dolů. Tím se veškeré chodby mezi Starým a Novým dolem uzavřely. Ale k tomu došlo dávno předtím, než na Písečnici přiletěli lidé.

Tomášovi přejel mráz po zádech. Jestli byl vstup do dolu pro něho nepříjemný, pak Peklo působilo přímo děsivě, měl pocit, že se mu z něj rozskočí hlava. Bylo to, jako by se skrz všechny pukliny ve skále po něm něco temného natahovalo a chtělo ho vtáhnout dovnitř Starého dolu.

Lucka se otrásla, jako by jí byla zima, ale jinak nevypadala, že by pociťovala něco podobně intenzivního jako on. Přidal do kroku, aby měl pobyt v Pekle co nejdříve za sebou.

„Jak myslíš, že vypadali?“ zeptala se, když Tomáš dlouho mlčel.

Chvilku mu trvalo, než pochopil, že mluví o mimozemské rase, která vykopala zdejší tunely.

„To nikdo neví přesně,“ odpověděl zamyšleně. „Ale museli být menší než my, jinak by štoly udělali větší. A taky to byli blázni, kopat takhle nakřivo.“

Doly pod kráterem v Zaprášené Lhotě byly rozhodně velice zvláštní a vůbec se nepodobaly žádným dolům vykopaným lidmi. Štoly a tunely vypadaly, jako by je vyhrabal obrovitý krtek nebo snad žížala. Klikatily se do všech směrů a mířily vzhůru i dolů pod nejrůznějšími úhly. Některé byly slepé, jiné se navzájem všemožně rozdělovaly, proplétaly, křížily a zase spojovaly. Bylo to dokonalé bludiště.

Největší záhadou bylo, co tam ufoni, jak lidé nazývali rasu, která doly před statisíci lety vykopala, vlastně hledali. Rozhodně ne kovy nebo jiné materiály. Těch zbylo ve stěnách úzkých a nízkých stol dost a byly to právě děti ze sirotčince v Zaprášené Lhotě, které je už od nepaměti dolovaly.

Jak postupovali hlouběji, Tomáš si všiml, že skoby držící kabel na skalnatých stěnách jsou zohýbané a některé vytrhané. Nakonec našli kabel přetržený, oba konce ležící na zemi ve smyčkách kousek od sebe. Jako by něco napínalo kabel tak dlouho, až se přetrhl. Tomáš obhlížel stěny, pátral po balvanu vypadlém ze skalního masivu, který by při pádu přerušil kabel, ale nic nenašel.

„Nešahej na kabel holou rukou,“ okřikl Lucku. Sundal si batoh, vytáhl opravářskou sadu a navlékl si rukavice.

Lucka si sedla na bobek a pozorovala ho, jak připevňuje kabel zpátky na stěnu. Po chvíli promluvila.

„Máma a táta byli vědci. Zkoumali Starý důl. Chtěli zjistit, jak vznikl, a taky něco o těch ufonech. Jednoho dne se z dolu nevrátili. Byla jsem úplně malá. Proto jsem v sirotčinci, nemám žádné jiné příbuzné.“

Tomáš nic neříkal, snažil se plně soustředit na práci. Samozřejmě že každý v sirotčinci měl svůj vlastní příběh, proč tam je.

„A jak ses dostal do sirotčince ty?“

Tomáš neodpověděl hned. Do sirotčince se dostal, když mu bylo něco přes rok, a svoji historii znal stejně jako většina ostatních dětí jen z vyprávění. Přinesla ho prý maminka, přijela nákladákem z Hlavního Města. Jenomže zemřela už druhý den poté a řekla jen jeho jméno. To hlavní zůstalo nevysvětleno. Kdo byli jeho rodiče a co se s nimi stalo? Starší kluci se mu posmívali, že byl jako dítě tak divný, že ho vlastní tatínek nechtěl a vyhnal ho i s matkou. Ale on jednou dokáže, že to bylo jinak!

Zkuste ale tohle povídat malé holce.

„Nemám rodiče,“ odbyl ji.

„Až budu starší, půjdu do Starého dolu a mámu s tátou najdu,“ řekla Lucka rozhodně a jemu najednou připadala mnohem starší.

„Povím ti tajemství, ale musíš mi slíbit, že se mi nebudeš smát,“ řekla a tvářila se tak vážně a důležitě, jako by šlo o život. Přikývl.

„Někdy si představuju, že jsou ještě naživu. Že někde tam dole žijí, ale nemůžou ven. Drží je ve vězení zlí ufoni. A já je zachráním.“ S povzdechem pokrčila rameny. „Já vím, že to není možné, ale prostě si to představuju.“

Bylo to poprvé, kdy se Tomáš o svých rodičích s někým bavil, a na krátkou chvíli mu Lucka přestala vadit. Moc dobře chápal, co říkala, a docela jí záviděl, že to má takhle jednoduché. Sám by byl moc rád, kdyby jeho tatínek žil, ale zároveň si nedokázal představit žádný dobrý důvod, proč by svého syna nechtěl mít u sebe.

Dal se znovu do práce a nepřestal, dokud oba konce kabelu nepřipojil k sobě. Potom se najedli a vydali se zpátky nahoru. Tomáš po cestě dál ukazoval všechny zkratky a odbočky a vysvětloval, kam vedou.

„Teda, ty se tady vyznáš,“ pronesla obdivně Lucka. „To ti všechno ukázaly starší děti?“

„Jsem prospektor, všechno jsem si prolezl sám.“ Tomáš si uvědomil, že řekl víc, než původně chtěl.

„A nebál ses, že se ztratíš?“ divila se dál.

Mlčel, o tomhle se už bavit nechtěl. Beztak by to jako ostatní děti nechápala. Od začátku s tím měl samé nepříjemnosti, ale nemůže přece za to, že se tady tak vyzná. Třeba když šel poprvé dolů za staršími dětmi. Cestou zpátky se oddělil od ostatních, a zatímco ho hledali, vrátil se zkratkou, kterou nikdo předtím neznal. Považoval za legraci občas někomu utéct a pak sledovat, jak se dotyčný potácí v dole a nesmyslně míří na opačnou stranu. Postupně s ním odmítali ostatní chodit. Jeho trápení ukončil až Starouš, když z něj udělal prospektora. Od té doby hledá v dole místa příští těžby a ostatní děti se ho straní.

„Stačí chodit podle značek,“ odsekl, ale už nedodal, že spoustu šipek v Novém dole vyškřábal při svých objevitelských cestách on sám.

Stoupali nazpátek a mlčeli.

„Za týden půjdu dolů úplně sama,“ špitla zničehonic Lucka a zastavila se.

Tomáš nic neříkal. Takový už byl úděl dětí ze sirotčince v Zaprášené Lhotě. I děti z městečka občas chodily do dolů pracovat, ale dostávaly úkoly jenom nahoře. Uklízely nebo třídily minerály, ale nikdy nechodily dolů, to byl úkol pro děti ze sirotčince. Starší děti těžily hluboko v dole vzácné kovy, jejich zbytky vydlabávaly ze stěn ufonských tunelů. Aby cestou nahoru a dolů neztrácely příliš mnoho času, pracovaly v dolech i několik dní za sebou. Mladší děti jim pak nosily zásoby a zpátky vynášely vytěženou rudu. Tomáš sám se pomalu blížil věku, kdy bude zůstat v dole a těžit. Doufal, že to ještě nějakou dobu počká. Na svůj věk byl menší než ostatní kluci a navíc se nevědělo úplně přesně, kdy se narodil. Jeho maminka to nestačila nikomu říct.

Lucka na něho strnule zírala.

„Co mám dělat, kdybych se ztratila?“

Sama nepůjde, ale ztratit by se klidně mohla, proběhlo mu hlavou. Nový důl byl dokonalým bludištěm a dokázal nadobro pohltnout každého, kdo neopatrně sešel ze značené stezky.

„Neboj, určitě dostaneš dobrou průvodkyni,“ řekl a najednou si připadal jako ten největší bídák. Tvář Lucky se zalila zklamáním. Ten den už na sebe nepromluvili.

Před setměním děti vystoupaly po úbočí kráteru zpátky na planinu a vrátily se do sirotčince. Při večeři Tomáš koukal do talíře a snažil se nevšímat si Lucky u vedlejšího stolu, která po něm házela chvíli vyčítavé a chvíli prosebné pohledy.

Po jídle zůstávali všichni v jídelně. Byl čas na večerní pohádku, kterou předčítaly starší děti. Někdy poslouchali rozhlasové hry v rádiu. Potom odcházely mladší děti spát, zatímco starší řešily organizační záležitosti. Třeba, kdo bude provádět nováčky v dolech. Dnes tomu ale tak nebylo. Rádio bylo zapnuté, kolem se shromáždil hlouček nejstarších dětí a postupně se přidávaly další včetně nejmenších. Byl slyšet hlas redaktorky.

„Popište nám blíže, jak jste učinil svůj objev.“

Odpověděl mužský hlas.

„Před týdnem jsem při běžném pozorování oblohy zachytil neznámé těleso a změřil jeho rychlost. Další noc ale těleso nebylo na předpokládaném místě. Zdálo se, že zpomaluje. Když se pozorování několik nocí po sobě potvrdilo, už jsem na nic nečekal a objev ohlásil.“

„Aha,“ odušila moderátorka. „A můžete našim posluchačům vysvětlit, co to vlastně znamená?“

„Objekt měnící rychlost musí mít zdroj energie. Jde nepochybně o umělé těleso.“

„Chcete snad říct, že se jedná o vesmírnou loď?“ zeptala se nevěřičně redaktorka.

„Je to OBROVSKÁ mezihvězdná loď,“ řekl muž a dal důraz na slovo obrovská. „Asi za týden se dostane na oběžnou dráhu Písečnice.“

„Už za týden?“ zvolala vyděšeně moderátorka.

„Za několik dní to budeme vědět přesněji.“

„A... a... a pane Kometo,“ zakoktala se moderátorka. „Jsou to lidé?“

Pan Kometa se pobaveně zasmál.

„Lidi, Ufoni, chobotnice, cokoliv. Tedy, zkusíme je kontaktovat a brzy se snad dozvíme víc.“

Jedna dobrá a jedna špatná zpráva

Moderátorka se už zmohla jen na poděkování, rozhovor skončil a v rádiu se ozvala hudba. Děti zůstaly tiše sedět a koukaly jedno na druhé. Pak ze své židle vyskočil pětiletý Toníček a vysokým dětským hláskem se dožadoval vysvětlení.

„Takže co? Co ten pán říkal? Co to bylo za pohádku?“

I pro všechny ostatní děti to vysvětlila skoro už dospělá Agáta. „Ty trdlo, to nebyla pohádka. Letí k nám vesmírná loď a přistane tady.“

Když se Tomáš druhý den ráno probudil, na okamžik se lekl, že se mu to všechno jen zdálo, že žádná vesmírná loď k Písečnici nepřiletí. Ale pak se mu vybavily včerejší události – zmatek, který po prvotním úleku v sirotčinci vypukl, jak se děti snažily jedno přes druhé podělit se o své dojmy a názory a jak dlouho trvalo, než je správce se správcovou zahnali do postele. Tomáš v ohromení ani nepostřehl, že vyšel ven a lehl si do trávy, ale tentokrát nepozoroval kometu. Do usnutí zíral na noční oblohu, jestli tam náhodou neobjeví blížící se loď.

Když otevřel oči, uviděl Lucku, jak sedí na bobku, v jedné ruce obrovský koláč a v druhé hrnek s čajem. Opodál ležel jeho školní batoh, ale nepamatoval si, že by si ho včera přinesl.

Uvědomil si, že zůstal jejím průvodcem, protože večer už samozřejmě k žádné poradě nedošlo.

„Proč nechceš, aby ti dělal průvodce někdo jiný?“

„Chci být prospektorkou jako ty,“ řekla Lucka pyšně.

„Vždyť se v dole bojíš,“ zakroutil hlavou a zakousl se do nabízeného koláče. „Pro tebe bude lepší nějaká holka,“ mumlal s plnou pusou.

Lucka nakrčila bradu a sklopila pohled. Znovu promluvila, až když se vydali do školy. Šla dva kroky za ním, když začala brebentit.

„Včera večer jsem si představovala, že moje rodiče unesli ufoní a teď je vezou zpátky. Nebylo by to fantastické?“

Bylo, pomyslel si Tomáš, pevně rozhodnutý se s ní už nebavit a večer se jí nadobro zbavit.

„Co je to MEZIHVĚZDNÁ loď?“ zeptala se po chvíli.

Neodpověděl.

„Hm, taky nevíš.“

Zatnul zuby.

„Holky říkaly, že k nám letí rychlostí světla.“

„Žádná loď nemůže letět rychlostí světla! Bylo by k tomu potřeba strašně moc energie. Více než v celém vesmíru. A MEZI-HVĚZDNÁ znamená, že lítá mezi hvězdami.“ Tohle prostě musel říct, ale to ještě neznámá, že si s ní povídá!

„Jak rychle tedy letí?“

„To nevím, ale od jiné hvězdy musela letět mnoho let. Lidé v Úsvitu putovali celá staletí.“

„Žili tak dlouho?“

„Ne, žili stejně dlouho jako my. Lidé na kolonizační lodi prožili celý život. Narodili se, měli děti a umřeli. K cíli cesty dorazili až jejich praprapraprapravenci nebo tak nějak.“ To, že si s ní povídá, přece ještě nic neznámá.

„Někteří kluci včera říkali, že by v té lodi klidně odletěli,“ řekla jakoby sama pro sebe a pak dlouho mlčela, jako by o tom přemýšlela.

O letu do vesmíru snil Tomáš celé roky, ale na opuštění Písečnice nikdy ani nepomyslel. Trochu ho štvalo, že nyní si jeho sen přivlastňují i jiní.

Lucka ho doběhla, byla teď na jeho úrovni.

„Ty bys také odletěl?“

Tomáš si dával s odpovědí načas. Má vůbec smysl bavit se o tom s malou holkou? Ničemu nerozumí a ještě to bude někde vykládat. A když se sen vysloví nahlas, může se ještě splnit?

Visela na něm zvědavým pohledem.

„Klidně,“ řekl a dal si záležet, aby jeho odpověď zněla co nejledabyěji.

To ráno vládl v Zaprášené Lhotě podivný tichý ruch. Spousta lidí spěchala tam a zase zpátky jenom proto, aby postávala v hloučcích a šeptem diskutovala. Z úryvků rozhovorů se dalo vyrozumět, že lidé se dělí na ty, kteří vyhlížejí blížící se vesmírnou loď s opatrným nadšením, a ty, kteří se bojí. O ničem jiném nikdo nemluvil. Podobně to

vypadalo dokonce i na náměstí. Většina trhovců ještě ani nezačala vyndávat své zboží. Pekařka dala Tomášovi a Lucce každému jednu velkou propečenou, ale nepřipálenou housku. A ke škole sice došli včas, ale školník už zavíral dveře.

„Málem jste to propásli!“ zavrčel šeptem starý nevrlý muž a poslal je rovnou do haly.

To bylo rozhodně nezvyklé. Do haly, největší místnosti školy, se chodilo jen při zvláštních příležitostech. Na konci a na začátku školního roku, nebo když byla ve městě nějaká slavnost. A pak také, když do Zaprášené Lhoty přijel někdo moc důležitý nebo slavný. Ale Tomáš si nepamatoval, že by se v hale shromáždili neplánovaně bez předchozího ohlášení.

V místnosti panovala zvláštní napjatá atmosféra, úplně odlišná od konce školního roku, kdy netrpělivě čekali, až jim pan ředitel popřeje hezké prázdniny. Byla tam sice shromážděna celá škola, všichni žáci a učitelé, ale i přes obvyklý šrumec bylo slyšet vlastního slova, což rozhodně nebylo normální. Nikdo se nepoštuchoval a neházel si taškou nebo alespoň penálem. Místo toho si děti šuškaly ve skupinkách s hlavami skloněnými k sobě nebo jen seděly a zíraly na pódium, kde stál ředitel školy a několik vážně se tvářících významných občanů městečka.

Tomáš poznal starostu Zaprášené Lhoty, vysokého statného muže v širokém klobouku, který několikrát do roka zavítal do sirotčince, povětšinou při příležitostech, kdy přibylo nové škrvně nebo naopak sirotčinec opustilo dítě již dospělé, a pak v těch velice vzácných případech, kdy chtěl někdo nějaké dítě adoptovat. A každému odchozímu dítěti se snažil splnit jeho přání.

Pan ředitel vpředu na pódiu si odkašlal. Byl to hubený muž v hnědém, kaktusovém obleku s vrásčitou tmavou tváří a úplně šedými vlasy. Byl evidentně rozrušený, protože si odkašlal ještě dvakrát, než konečně promluvil. Pan ředitel se při svých projevech často dojímal a dnes mluvil obzvláště pohnutým hlasem.

„Milé děti,“ začal jako obvykle. „Milí kolegové,“ pokračoval a uklonil se k učitelskému sboru. „Kdo z nás by si byl včera ráno pomyslel, že dnešek bude nejdůležitějším a nejpamětihodnějším dnem našich

životů! A přece, je to tady. Již za několik minut vystoupí v televizi náš pan prezident, aby...“

V tu chvíli se ozval vysoký tón a televize v hale se rozzářila. Černobílý obraz byl nekvalitní, zrnitý a bez zvuku. Na obrazovce bylo přesto možné rozeznat buclatou postavu prezidenta planety Písečnice. Stál za řečnickým pultíkem a za ním vlála vlajka planety – velká stříbrná hvězda se symbolem písmena Sigmy v modrém poli. Pan školník cosi kutil za televizorem, obrazovka zaprskala, zhasla, potom se znovu rozzářila a ozval se hlas pana prezidenta. Mluvil slavnostním tónem s těžko skrývaným vzrušením.

„Drazí Písečňané, včera nás naši vědci informovali o svém objevu. Byla to zpráva, na kterou jsme čekali celé generace. Blíží se k nám mezihvězdná loď! Ptali jsme se *„Kdo je na cestě k nám a odkud?“* a dychtivě očekávali další zprávy.“ Pan prezident se významně odmlčel, pohlédl přímo do kamery a teprve po dramatické pauze pokračoval.

„Dnes, brzy ráno před rozedněním, obdržely všechny naše radiostanice poselství z Poutníka, hvězdné lodi,“ a pan prezident si viditelně oddechl, „řízené, díkybohu, lidmi. Loď Poutník se sice u Písečnice nezastaví, neboť míří od našeho slunce k dalším hvězdám, ale vyše výsadek. Již za pět dní přistanou její zástupci na kosmodromu u Hlavního Města. Byli jsme ujištěni o vědeckém poslání výsadku, jehož úkolem bude sběr vzorků fauny a flóry, pořízení historických záznamů, a hlavně navázání přátelství mezi našimi národy. Vyslali jsme prostřednictvím našich vysílačů odpověď a ujistili je o velkolepém přivítání...“

Během prezidentova proslovu se atmosféra v hale rychle měnila. Napjaté tváře dospělých roztály a děti se začaly netrpělivě ošívát. Tomáš byl jako u vytržení. U Hlavního Města Písečnice přistane vesmírná loď! Už za pět dní!

Když prezident domluvil a pořad skončil, ujal se pan ředitel okamžitě slova.

„Tímto oznamuji,“ prohlásil radostně, „že zítra ráno vyrazíme všichni na výlet na školní observatoř za účelem pozorování přilétající vesmírné lodě. Výprava potrvá dva dny, ve kterých se školní výuka samozřejmě ruší.“

Pan ředitel snad nemohl učinit senzačnější prohlášení, ledaže by, samo sebou, zrušil školu do konce školního roku. V tu chvíli nastal v hale výbuch nadšení. Děti se začaly překřikovat, některé vzrušením poskakovaly a pobíhaly kolem. Učitelský sbor se nadarmo snažil děti utiшит, paní Pichlavá marně křičela. Nic nepomáhalo, a tak pan ředitel jen tiše stál a mile se usmíval.

Starosta vykročil kupředu a energicky zamával zdviženýma rukama a kloboukem, ale sjednat klid se mu také nepodařilo.

„Vyhláшуji soutěž!“ zařval a překřičel děti, které ztuhly v pohybu a ty, které zrovna vyskočily, dopadly zpátky na podlahu. „Vědomostní a projektovou soutěž zaměřenou na vesmír a vesmírné cestování. A pozor!“ starosta se odmlčel a počkal, až utichnou i ti poslední výtržníci. Stovky párů očí ho bez mrknutí sledovaly.

„Výherce soutěže pojedje do Hlavního Města na kosmodrom a uvidí vesmírné lodě na vlastní oči!“

Tomáš ohromením otevřel pusou. Výlet na observatoř bylo jeho dávné přání. Přání, o kterém věděl, že se jednou nejspíše vyplní. Ale nikdy nedoufal, že by kdy mohl na vlastní oči uvidět doopravdivkou vesmírnou loď! A teď má šanci. Možná si loď bude moci prohlédnout i zevnitř. Stačí jen maličkost – vyhrát školní soutěž. Jenže jak být první mezi tolika žáky školy, když většina z nich nemusí každé odpoledne pomáhat v dole?

Běžná výuka byla ten den zrušena a místo ní si učitelé s dětmi povídali o přilétající lodi. Také slečna učitelka Pichlavá se snažila zařadit do výkladu mezihvězdné cestování.

„Jak jistě víte, naši otcové a matky kolonisté, zakladatelé našeho národa, přiletěli na naši planetu, milovanou Písečnici, v roce nula. Usadilo se zde třicet dva rodin, celkem pouhopouhých sto dvacet osm mužů, žen a dětí, kteří vlastníma rukama vybudovali naši civilizaci. Kolonizační loď Úsvit poté pokračovala ve svém údělu kolonizovat další planety, dokud neskončila svou pouť v soustavě Omegy, kde byla rozebrána.“

Tomáš moc neposlouchal, tohle všechno už znal. A o konstrukci mezihvězdné lodi toho věděl určitě víc než učitelka Pichlavá. Lidé

na lodi žili ve velkých otáčejících se prstencích. Otáčením vznikala odstředivá síla jako na kolotoči, která na lidi působila stejně jako zemská přitažlivost. Když totiž lidé žijí dlouho bez gravitace, řádnou jim kosti a ochabují svaly.

Sotva odpoledne vystrčil hlavu ze dveří školy, přihnala se k němu Lucka a hned začala vyprávět, co se všechno dozvěděla.

„Teda, všemu jsem nerozuměla,“ přiznala se, „třeba o tom, že kosmická loď zakotví na oběžné dráze Písečnice. Kde to vlastně je?“

„Jak jako myslíš, kde to je? Přece okolo Písečnice, ve vesmíru,“ vysvětloval trpělivě.

„No, a jak tam ta vesmírná loď zakotví? Za co se chytne kotva?“

Tomáš se plácl do čela. „To se jen tak říká. Myslí se tím, že loď bude obíhat okolo Písečnice po oběžné dráze jako družice. Takže ani nepadne na Písečnici, ani neodletí pryč.“

Lucka o překot kývala hlavou.

„Ty toho tolik víš, určitě tu soutěž vyhraješ,“ prohlásila sebejistě.

Tomáš zabručel, aby dal najevo, jak nedůležitý je pro něho její názor.

V hlavní budově Nového dolu se sice muselo pracovat, ale i tak tam vládla vzrušená nálada a očekávání. Děti, hlavně ty starší, rozvíjely všemožné teorie o hvězdné lodi, ale nejvíce všichni řešili přistání na Písečnici.

„Pojeď se podívat do Hlavního Města na přistání,“ vykládal jeden z nejstarších kluků s nosem nahoru. „Na cestu už mám našetřeno. Mám v úmyslu,“ řekl a důležitě se rozhlédl po ostatních, „požádat o přijetí do posádky Poutníka.“ Po tomhle prohlášení nejmenší děti otevřely pusy, ale stejně staré děti se rozesmály, až se za břicho popadaly.

„Si myslíš, že by tě tam vzali, Marku? Vždyť neumíš nic jiného než se hrabat v zemi! Jsi červák!“

„Na vesmírnou loď můžou vzít jenom vědce,“ prohlásil jiný kluk, ušmudlaný v obličejí, a nejistě dodával: „Aby tam něco zkoumali nebo tak něco.“

„Žádné děti tam nevezmou,“ ozval se někdo.

„To je jasný,“ kroutil hlavou další, „co by tam s námi taky dělali?“

„Co když budou zlí?“ optalo se jedno děvče. „Co když to nejsou doopravdoví lidé, ale nějaký nepřátelský druh?“

„Na tebe by byl zlej každý!“ ušklíbli se kluci ošklivě a začali se jí posmívat. „Bára se bojí! Bú!“

Načež se rozproudila živá debata o tom, kdo by se chtěl nebo nechtěl podívat do vesmíru. Nejstarší děti nepustily mladší ke slovu. Tomášovi se jejich nápady zdály hloupé a brzy ho to tlachání přestalo bavit. Odešel ke svému pracovnímu stolu a dal se do třídění a čištění hromádky minerálů. Sotva začal, připojila se k němu Lucka. Ani se na ni nepodíval.

„Pan učitel říkal, že každý, kdo by na tu loď nastoupil, by se už nikdy nevrátil.“

Tomáš se zarazil, protože na tohle nikdy nepomyslel. Chtěl by opravdu navždy opustit Písečnici a vydat se neznámo kam? A byla vůbec nějaká šance? Neměl by se jako Marek vydat do Hlavního Města a pokusit se dostat do posádky? Jenomže jak? Na rozdíl od Marka, který občas chodil pomáhat do Velkého dolu, neměl žádné peníze, aby si mohl pořídit jízdenku. A jinak se do Hlavního Města nedalo dostat. Tedy kromě takových bláznivých způsobů, jako vlézt do podvozku nákladního vozu. I o tom se děti mezi sebou bavily. Ne, měl jen jedinou šanci. Vyhrát školní soutěž. Jenže vzápětí se ukázalo, že jeho protivníkem nebudou pouze ostatní děti.

Večer před odchodem z dolu se dozvěděli, že nejstarší chlapci a dívky, kteří již do školy nechodí, budou pokračovat v práci v dole. A mladší děti je musí zásobovat a nemůžou jít na observatoř.

„Aspoň půlka vás tady musí zostat,“ prohlásil neoblomně důlní mistr.

Mezi dětmi způsobil mistrův příkaz rozčarování a nevoli. Večer v sirotčinci se nakonec nejstarší kluci a holky rozhodli pro losování všech dětí školou a dolem povinných.

„Krátké trny mají službu v dole,“ vyhlásil Hynek, nejstarší kluk v sirotčinci, když si rovnal dlouhé kaktusové trny v dlani a některým ulamoval konce. Potom dal každému vybrat.

Tomáš byl rozčilený, nechtěl tuhle příležitost dávat jen tak všanc. I jiné děti se na observatoř těšily, ale ty se jenom chtěly ulejt v dole.

Pro něho byla výprava na observatoř mnohem důležitější! Co když se tam dozví něco, co bude potřebovat v soutěži? Při losování dlouho váhal, vytáhl trn a – byl krátký! Do očí se mu draly slzy zlosti a zklamání. Zatnul zuby, aby je zastavil, a rychle sklopil tvář k zemi.

Ucítil zatahání za rukáv.

„Mám dlouhý trn, klidně ti ho dám,“ zašeptala.

Tomáš si rychle otřel oči.

„Ty nechceš na observatoř?“

Zavrtěla hlavou.

„Půjdeš do dolu beze mě?“ ujišťoval se s tlukoucím srdcem. Nedokázal uvěřit, že Lucka vymění výlet za celodenní plahočení podzemím, ze kterého má takřka panickou hrůzu.

„Půjdu s Agátou, má taky krátký.“ Natáhla ruku se svým trnem.

Zaváhal.

„A to mi ho dáš jen tak?“ Moc dobře věděl, co by za dlouhý trn chtěla.

Měla to na jazyku, bojovala s tím říct mu to, ale nakonec pevně sevřela pusu a přikývla.

Vyměnili si trny. Ten Lucčin ho páčil v dlani, byl nezasloužený. V tu chvíli ale nedokázal myslet na nic jiného než na přílet vesmírné lodi, výpravu na observatoř a školní soutěž. Usilovně přemýšlel jak uspět. Jak být první mezi tolika žáky školy? O vesmíru i cestování toho věděl spoustu. Ale co projekt? Dokáže vymyslet něco dobrého a bude na něj mít se svými povinnostmi v dole vůbec čas?

Po zbytek setkání na něm Lucka visela očima. Ještě odpoledne v dole byl rozhodnutý požádat, aby ji provázet někdo jiný. Jenže na setkání ještě nikdy nic neřekl a dnes mu k tomu chyběla potřebná rozhodnost. Vlastně mu připadalo, že na řešení jeho průvodcovství ani není vhodná doba. Udělá to někdy později, třeba po návratu z observatoře.

Rozhodl se spát stejně jako ostatní děti uvnitř sirotčince. Pro jistotu, aby někomu nezavdal záminku k potrestání třeba tím, že ho na poslední chvíli místo do hor pošle na opačnou stranu, do podzemí.

Ráno po snídani se venku shromažďovaly dvě skupiny dětí. Ta šťastnější, natěšená na výlet, a druhá, méně šťastná, která měla další

dva dny strávit prací v dole. Tomáš byl jako na trní, aby se užuž vyšlo na místo srazu s ostatními dětmi a učiteli z městečka.

Lucka stála ve druhé skupině, z dětí mířících do kráteru byla ze všech nejmladší a nejmenší. Ještě včera by dělal, že ji nevidí, ale dnes to nedokázal. Pociťl výčitky, že Lucka půjde do dolu místo něho. Nemohl si vzpomenout, jaké to bylo, když se on sám vydal hluboko do podzemí poprvé. Lucka se ale určitě bála. Strachy se celá chvěla.

„Nebojíš se?“

Zavrtěla hlavou.

„Budu se držet Agáty, a kdyby se něco stalo, půjdu podle kabelu, jak jsi mi to ukázal,“ odříkala jako básničku.

Tomáš na kratičký okamžik pomyslel na to, že půjde s ní. Ale touha vidět na vlastní oči hvězdnou loď alespoň v dalekohledu takovou představu rychle rozprášila.

„Zamávej za mě kosmický lodi,“ kvíkla s hrdlem sevřeným a ztěžka vzdychla.

V duchu si připomněl, že ji přece provázet nechce.

„Kdyby ses ztratila, určitě tě najdu,“ řekl chlácholivě. A sám sebe překvapil tím, že to myslel doopravdy.

Výstup k observatoři byl dlouhý a úmorný. Hory nad Zaprášenou Lhotou ze všeho nejvíce připomínaly hromadu kamení, šterku a píska. Bylo vedro, slunce nemilosrdně pražilo a s každým šlápnutím se vznesl obláček prachu, který se pomalu nesl rozpáleným vzduchem. Žáci šlapali husím pochodem po stezce klikatící se mezi balvany rozeseťmi po úbočí hory. Bořili se do šterku, jinde na tvrdé skále klouzali dolů, ale to jim nebránilo se strkat, šfouchat do sebe a jinak blbnout. Avšak po hodinách únavného výstupu na vrchol nejvyšší hory toho postupně všichni nechali.

Výš v horách začal foukat osvěžující vítr. Před západem slunce učitelé rozžali svítilny. Zprvu oranžová obloha se zakalila došeda a pak dočerna. To už se i nejnezbednější žáci uklidnili a začali dávat pozor, kam šlapou. Až v úplné tmě došli k cíli, zdálky viditelné bílé observatoři, jejíž kulatá kopule byla osvětlená řadou lamp. Míhotající se plameny uvnitř skleněných baněk a odrážející se od zakřiveného povrchu kopule vytvářely tajemnou atmosféru. Děti se shlukly před

observatoří a napjatě čekaly, co se bude dít. Pracovník observatoře jim vysvětlil, že vesmírná loď se teď nachází za obzorem a je nutné ještě počkat na dobu, kdy ji bude možné přímo pozorovat.

Konečně nastal čas. Děti zaplnily vnitřek pozorovatelny a učitelé je jedno za druhým pouštěli k okuláru dalekohledu. Tomáš čekal, že uvidí vesmírnou loď podobnou těm, které znal z knížek o vesmírném cestování. Stříbrnou s oblými tvary, posetou světly, anténami a s obrovskými motory. Místo ní spatřil docela malou tečku. Mnohem více ho ale zaujalo něco jiného. Hvězdy. Bylo vidět tisíce, miliony hvězd zářících na pozadí mlhovin a galaxií. Tomáš nikdy dřív nic krásnějšího neviděl. Na noční oblohu se sice koukal tisíckrát předtím, ale tak nějak věděl, že to není ono, že hvězd je tam daleko více. Pohled v teleskopu byl tak fascinující, že od něho nemohl odtrhnout oči a dalšího žáka pustil až na pokyn učitele.

Většina dětí však byla zklamaná a brzy ztratila o pozorování zájem. Ředitel jim slíbil vesmírnou loď, a místo ní uviděli mihotavou tečku.

„Takový trmácení za to nestálo!“ stěžovali si někteří.

Jen Tomáš se znovu a znovu střídal se zbylými dětmi u dalekohledu, až zůstal úplně sám. Pozoroval pomalu se otáčející hvězdnou oblohu. Seděl, dokud se mu nezačaly zavírat oči a padat hlava. Potom se unavený, ale šťastný zamotal do deky a lehl si mezi ostatní na podlahu observatoře.

Měl sen, který začal jako jeho oblíbený. Vznášel se, jenže pak se uprostřed ničeho zjevil podivný chuchvalec černé převalující se bublající mlhy. Otáčel se v prostoru, vysílal mizející cáry páry na všechny strany a rostl, aby ho pohltil. Tomáše zachránilo procitnutí. Vylekaný koukal do tmy a přemýšlel nad noční můrou, která se mu nezdála poprvé.

Ta zpráva se k nim donesla druhý den po poledni. Byli dávno na zpáteční cestě a skrz úzký průsmyk se blížili k zastávce u horského pramene. Vpředu se ozýval radostný křik, který takřka náhle ustal.

Tomáš vstoupil zpoza skal na otevřené prostranství a oslnilo ho slunce. Teprve když jeho oči přivykly přímému světlu, došlo mu, že se muselo stát něco strašného.

Mezi nebem a podzemím

Okolo pramene stáli v úzkém těsném kruhu žáci. Nemluvili, byli zaražení, několik menších dětí brečelo. Uprostřed stál pan ředitel sehnutý k nějakému klukovi. Když se Tomáš protlačil až k němu, poznal v něm Filipa ze sirotčince.

Tomáš by byl přísahal, že včera se s nimi sem nahoru nevydal, především si vytáhl krátký trn. Ještě si pamatoval, jak se kvůli tomu Filip zlobil. Teď byl udýchaný, zajíkal se a zoufale se snažil něco říct. Mezi vzlyky se daly rozeznat jenom útržky.

„Včera večer... zával v Novém dole... nikdo se nevrátil!“

Tomášovi se sevřela hrud.

Zával v Novém dole! Prodral se chuchvalcem dětí a dal se do běhu.

Nerozmýšlel se, co dělat. Nedbal volání učitelů. Vyrazil po úzké stezce klikatící se mezi skalními stěnami. Běžel, dokud se nedostal nad městečko. Potom se vrhl mimo stezku. Nejkratší cestou přímo z hory dolů. Pádil po prudkém svahu. Nohy se mu bořily hluboko do písku a kamení. Každým krokem s sebou strhával lavinu kamenů a štěrku a zvedal oblaka prachu. Řítil se dolů a nedbal, že se mu špičaté kamínky v sandálech bolestivě zařezávají do chodidel. Nemohl se zastavit. Nemohl zpomalit, musel běžet. Nakonec upadl. Udělal několik kotrmelců a zůstal ležet. Byl na planině. Zatímco výstup po úbočí hory trval celé dopoledne, cesta zpět zabrala Tomášovi zlomek té doby.

Vyškrábal se na nohy a znovu se rozběhl. Nejdříve k okraji krátera a potom po stezce dolů. Už zdálky viděl, že kolem Nového dolu je živo, shromáždila se tam snad půlka městečka. Když dorazil, bolelo ho v boku tak, že nemohl popadnout dech, a z vedra mu bylo na omdlení. Zkoušel se dostat do hlavní budovy, ale nešlo to. Mačkala se tam spousta lidí, kteří nenechali jedinou skulinku, kudy by se mohlo projít. Malému klukovi nikdo nevěnoval pozornost.

„Tam nesmíš,“ řekl kdosi a hrubě ho odstrčil. Ztratil rovnováhu a byl by upadl, kdyby ho něčí ruce nezachytily.

„Tomáši! Co tady děláš?“

Civěl na důlního mistra a chvíli mu trvalo, než dokázal promluvit.

„Kde je Lucka?“

„Pojď se mnou.“ Správce ho vedl mimo ruch před hlavní budovou do dílny na...